

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การดำเนินคดีอาญาตามกฎหมายไทย เป็นระบบคู่ขนานระหว่างการฟ้องคดีโดยรัฐและการฟ้องคดีโดยเอกชน อำนาจฟ้องของพนักงานอัยการ และผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 28 เป็นอำนาจแยกเป็นอิสระต่างหากจากกัน การฟ้องคดีโดยพนักงานอัยการถือ เป็นการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ ซึ่งการฟ้องคดีของพนักงานอัยการ ต้องผ่านการสอบสวนในชั้นพนักงานสอบสวน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 120 ส่วนการฟ้องคดีโดยผู้เสียหายถือ เป็นการดำเนินคดีอาญาโดยเอกชน ซึ่งเป็นการฟ้องคดีโดยยัง ไม่มีการตรวจสอบกลั่นกรองคดีในชั้นเจ้าพนักงาน ดังนั้นศาลจึงต้องมีมาตรการกลั่นกรองฟ้องเบื้องต้น โดยการไต่สวนมูลฟ้องเพื่อตรวจสอบการฟ้องคดีของผู้เสียหาย ในเบื้องต้นก่อนว่ามีมูลเพียงพอที่ศาลศาลรับไว้พิจารณาต่อไปหรือไม่ แต่ในคดีอาญาที่พนักงานอัยการเป็น โจทก์ ศาลจะไม่สั่งไต่สวนมูลฟ้อง ทั้งนี้เนื่องจากคดีที่พนักงานอัยการเป็น โจทก์ได้ผ่านการสอบสวน ของพนักงานสอบสวนและผ่านการสั่งคดีของพนักงานอัยการ ซึ่งได้ใช้ดุลยพินิจกลั่นกรองพยาน หลักฐาน ข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายแล้วว่าคดีมีมูลพอฟ้อง เพื่อให้ศาลพิจารณาและพิพากษา การฟ้องของพนักงานอัยการจึงอาจถือได้เบื้องต้นว่าคดีมีมูล ศาลจึงไม่สั่งไต่สวนมูลฟ้องอีก ทำให้การดำเนินกระบวนการพิจารณาก่อนการประทับฟ้องในคดีอาญาที่พนักงานอัยการเป็น โจทก์ ขาดการกลั่นกรองคดีเบื้องต้นโดยศาล ซึ่งจากกรณีดังกล่าวทำให้เกิดคดีเป็นจำนวนไม่น้อยที่ศาลต้องยกฟ้องคดีในชั้นพิจารณา เช่น “คดีเซอรีแอน” สะท้อนปัญหาในชั้นสอบสวนว่าสามารถที่จะแสวงหาพยานหลักฐานข้อเท็จจริงที่แน่นอนในคดีได้ดีเพียงใด และปัญหาในชั้นสั่งฟ้องคดีของพนักงานอัยการว่าสามารถกลั่นกรองคดีไปสู่ศาลที่จะฟ้องเฉพาะผู้กระทำความผิดอย่างแท้จริงได้เพียงใด ดังนั้นศาลจึงควรมีบทบาทในการตรวจสอบและค้นหาความจริงในคดีเนื่องจากประเทศไทยใช้หลักในการดำเนินคดีอาญา โดยการตรวจสอบหรือการค้นหาความจริงในคดี ไม่ว่าจะเป็นชั้นเจ้าพนักงานหรือในชั้นศาลเพื่อให้ได้ความจริงว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดจริงหรือไม่ ทั้งเป็นการตรวจสอบ การฟ้องคดีว่าเป็น โดยถูกต้องและเป็นธรรม ให้การดำเนินคดีมีประสิทธิภาพ

การกลั่นกรองคดีก่อนการประทับฟ้อง เป็นมาตรการหนึ่งในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนเพื่อป้องกันการนำคดีที่ไม่มีมูลความผิดหรือไม่มีพยานหลักฐานสนับสนุน

มาฟ้องคดีต่อศาล อีกทั้งเป็นการตรวจสอบการใช้อำนาจขององค์กรรัฐ ให้เกิดความโปร่งใส (Transparency)

การกลั่นกรองคดีก่อนการประทับฟ้อง จึงมีความสำคัญ และจำเป็นอย่างยิ่ง อันเป็นหลักประกันสิทธิเสรีภาพของจำเลย ซึ่งเป็นประธานในคดีมิให้ถูกกระทบกระเทือนได้โดยง่ายจากการถูกฟ้องเป็นจำเลยในคดีอาญา หรือการถูกควบคุมตัวในระหว่างการพิจารณาคดี อีกทั้งยังสามารถลดปริมาณคดีที่จะขึ้นมาสู่ศาลในชั้นพิจารณา เนื่องจากคดีใดหากไม่มีมูลเพียงพอที่ศาลจะประทับฟ้องไว้พิจารณา หรือไม่พยานหลักฐานมาสนับสนุนคดี ศาลก็สามารถพิพากษายกฟ้องได้ในชั้นไต่สวนมูลฟ้อง โดยไม่ต้องรับคดีไว้พิจารณาก่อนแล้วมายกฟ้องในภายหลัง ดังนั้นศาลจึงควรมีบทบาทกลั่นกรองคดีก่อนการประทับฟ้องไว้พิจารณา เพื่อให้การดำเนินคดีอาญา โดยรัฐเป็นไปโดยความยุติธรรมและมีประสิทธิภาพสูงสุด

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.2.1 เพื่อศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญา โดยรัฐ

1.2.2 เพื่อศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการไต่สวนมูลฟ้อง

1.2.3 เพื่อศึกษาถึงประโยชน์การกลั่นกรองคดีของศาลก่อนประทับฟ้องคดีอาญาที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์

1.2.4 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบและวิเคราะห์กฎหมายที่ใช้บังคับเกี่ยวกับการประทับฟ้องในคดีพนักงานอัยการเป็นโจทก์ โดยศึกษากฎหมายต่างประเทศเปรียบเทียบกับกฎหมายไทย

1.3 สมมติฐานของการศึกษา

การกลั่นกรองคดีก่อนประทับฟ้อง เพื่อให้การดำเนินคดีอาญา โดยพนักงานอัยการเป็นไปโดยมีประสิทธิภาพ ทั้งยังเป็นการตรวจสอบและถ่วงดุลในการสอบสวนและการใช้ดุลยพินิจการสั่งฟ้องคดีในชั้นเจ้าพนักงาน ให้เกิดประสิทธิภาพเพื่อเป็นหลักประกันสิทธิเสรีภาพของจำเลย ซึ่งเป็นประธานในคดีมิให้ถูกกระทบกระเทือนสิทธิโดยง่าย

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาและวิจัยนี้ศึกษาจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ในส่วนเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพของจำเลยในคดีอาญา ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กฎหมายของประเทศเยอรมนีและประเทศฝรั่งเศส ซึ่งเป็นประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายซีวิลลอว์และของประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายคอมมอนลอว์เกี่ยวกับการกลั่นกรองคดีก่อนการประทับฟ้องในคดีพนักงานอัยการเป็นโจทก์

1.5 วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาและวิจัยนี้ทำการศึกษาโดยวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยจะศึกษาเอกสาร ตำรากฎหมาย บทความเอกสารทางวิชาการ รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ จากสิ่งพิมพ์และเครือข่ายสารสนเทศในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับปัญหาเพื่อนำมาศึกษาวิเคราะห์อย่างเป็นระบบตามหลักการและวิธีวิจัยเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อสรุปและข้อเสนอแนะและแนวทางในการแก้ไขปัญหา

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1 ทำให้ทราบถึงแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญาในระบบตรวจสอบกับระบบต่อสู้

1.6.2 ทำให้ทราบถึงแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการกลั่นกรองคดีของประเทศไทย และต่างประเทศ

1.6.3 ทำให้ทราบประโยชน์และผลดีของการกลั่นกรองคดีก่อนการประทับฟ้องคดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์

1.6.4 เป็นแนวทางในการปรับปรุงวิธีปฏิบัติในส่วนการไต่สวนมูลฟ้องก่อนการประทับฟ้องคดีอาญาที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ให้เกิดความเหมาะสมและเป็นธรรมเพื่อเป็นหลักประกันสิทธิและเสรีภาพของจำเลย